Národní institut pro kulturu

czech mobility info

PRACOVNĚPRÁVNÍ MINIMUM
V KULTUŘE

NIK

Pracovněprávní minimum

Co se dnes dozvím?

- Druhy výdělečné činnosti
- Jak založit živnost
- Jak zahájit samostatnou činnost
- Daňové přiznání + hlášení na ČSSZ a zdravotní pojišťovny
- Nemocenské a zdravotní pojištění
- Mateřská / rodičovská / otcovská
- Srovnání peněžité pomoci v mateřství, rodičovské a otcovské u OSVČ a zaměstnání
- Minimální náležitosti smluv
- Zdroje informací

NIK

Druhy výdělečné činnosti

Závislá činnost

Samostatně výdělečná činnost

Kombinace

Příležitostné příjmy

NIK

Závislá činnost *

- Zaměstnání
- Dohoda o provedení práce (DPP)
- Dohoda o pracovní činnosti (DPČ).

- Musí být sjednané písemně.

- Veškerou administrativu zpravidla řeší zaměstnavatel (v případě nejasností se obracujte na něj).

- Pokud pracujeme během roku pro více zaměstnavatelů, daňové přiznání si podáváme sami.

* Autorská práva nabývá zaměstnavatel, není-li ujednáno jinak.

NIK

Závislá činnost

DPP x DPČ

DPP

- max. 300 hodin u 1 zaměstnavatele (DPP se sčítají)
- 15denní výpovědní lhůta
- do 11 500 Kč / měsíc pouze srážková daň 15 %

DPČ

- max. 20 hodin týdně u jednoho zaměstnavatele
- 15denní výpovědní lhůta
- zálohová daň, nad 4 500 měsíčně odvod sociální a zdravotní pojištění

NIK

Závislá činnost

Dovolená DPP a DPČ

- **Kumulativní splnění obou uvedených podmínek:** trvání pracovněprávního vztahu nepřetržitě alespoň 4 týdny (tj. 28 kalendářních dnů) a odpracování alespoň 4násobku týdenní pracovní doby (tj. 80 hodin)
- **Výpočet nároku:** za týdenní pracovní dobu se považuje „fiktivních“ 20 hodin týdně (zaměstnanec může odpracovat ve skutečnosti jiný počet hodin; řeší se tím neexistence "základny" pro výpočet)
- **Čerpání dovolené, proplácení apod.** – aplikace zavedené úpravy a postupů (nové jen rozšíření nároku na novou skupinu zaměstnanců)
- U HPP minimální výměra dovolené 4 týdny

NIK

Závislá činnost

DPČ vs. zkrácený úvazek

- U zkráceného úvazku plná ochrana dle Zákoníku práce (např. 2 měsíční výpovědní lhůta pouze ze zákonných důvodů).
- U zkráceného úvazku se vždy odvádí odvody. Pokud nepokryjí celé zdravotní pojištění, musí se doplatit.
- Dovolená se stanovuje stejně jako u HPP (tj. nedefinuje se na základě odpracovaných hodin).

NIK

Samostatně výdělečná Činnost

Hlavní činnost

- Hlavní zdroj příjmů
- Povinnost minimálních záloh
- Výpočet odvodů a daně skrze uplatnění daňového paušálu

Vedlejší činnost

- Při zaměstnání, student, rodičovská, mateřská, péče o blízkou osobu, starobní důchod, invalidní důchod
- Minimální záloha se platí jen u sociální pojištění, zdravotní pojištění se neplatí.
- Výpočet odvodů se odvíjí od reálných příjmů.

NIK

Samostatně výdělečná Činnost

Zálohy pro rok 2026

Hlavní činnost

- Sociální pojištění:5 720 Kč.
- Zdravotní pojištění: 3 306 Kč.

Vedlejší činnost

- Sociální pojištění:1 574 Kč.
- Zdravotní pojištění: Neplatí se.

Nemocenské pojištění (dobrovolné)

- Minimální pojistné pro rok 2026 je 243 Kč.

NIK

Samostatně výdělečná Činnost

Možnost uplatnit daňové slevy a odpočty

Pro rok 2025 základní sleva na poplatníka 30 840 Kč.

"Růžové prohlášení" je prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti pro zdaňovací období.

Roční hrubý zisk se rovná příjem ponížený o výdaje.

NIK

Modelové výpočty odvodů pro příjem 40 tisíc Kč v roce 2025

zaměstnanec

Měsíční odvody zaměstnavatele z hrubé mzdy 40 000 Kč:

Zdravotní pojištění 9 %		**3 600 Kč**
nemocenské pojištění:	2,1 %	840 Kč
důchodové pojištění:	21,5 %	8 600 Kč
příspěvek SPZ*	1,2 %	480 Kč
Sociální pojištění 24,8 %		**9 920 Kč**

Celkem odvody zaměstnavatele = zdravotní + sociální pojištění
3 600 + 9 920 = 13 520 Kč

Měsíční odvody zaměstnance (40 000 Kč hrubého, bez slev) * *

Sociální pojištění 6,5 %	2 600 Kč
Zdravotní pojištění 4,5 %	1 800 Kč
Daň z příjmu 15 %	6 000 Kč
→ **čistá měsíční mzda**	**29 600 Kč**

* SPZ = státní podpora zaměstnanosti
* * potřeba zohlednit minimální výši záloh

NIK

Modelové výpočty odvodů pro příjem 40 tisíc Kč v roce 2025

OSVČ

OSVČ (40 000 Kč měsíčně příjem, 60 % paušál, bez slev)

Příjem roční	480 000 Kč
Výdaje (60 %)	288 000 Kč
Daňový základ	**192 000 Kč**

Výpočty:

Daň z příjmu 15 % 28 800 Kč ročně → 2 400 Kč měsíčně
(15 % × 192 000)

Sociální pojištění 30 835 Kč ročně → 2 570 Kč měsíčně
(55 % × 192 000 × 29,2 %)

Zdravotní pojištění 12 960 Kč ročně → 1 080 Kč měsíčně
(50 % × 192 000 × 13,5 %)

→ **čistý měsíční příjem = 33 950 Kč**

Přehledná tabulka – měsíčně bez slev

Typ	Hrubý příjem	Odvody zaměstnance	Daň z příjmu	Čistý příjem	Odvody zaměstnavatele	Celkový náklad zaměstnavatele
Zaměstnanec	40 000 Kč	2 600 (soc) + 1 800 (zdrav) = 4 400 Kč	6 000 Kč	**29 600 Kč**	13 520 Kč (9 920 soc + 3 600 zdrav)	**53 520 Kč**
OSVČ (60 % paušál)	40 000 Kč	2 570 (soc) + 1 080 (zdrav) = 3 650 Kč	2 400 Kč	**33 950 Kč**	–	–

NIK

Samostatně výdělečné Činnosti

Druhy / typy

1) S živnostenským listem (např. produkční, technik)

- Daňový paušál 60 % (volná živnost) nebo 80 % (řemeslná)*
- Hlavní činnost
- Vedlejší činnost pod podmínku statusu zaměstnance, studenta, rodičovské, mateřské, péče o blízkou osobu, starobního důchodu nebo invalidního důchodu.
    - Výhodou jsou nižší platby na sociální a zdravotní pojistné.

2) Bez živnostenského listu (např. herec, skladatel, malíř)

- Daňový paušál 40 %
- Vytváření uměleckých děl nespadá pod živnostenské podnikání, ale jedná se o autorskou tvorbu zařazenou do tzv. svobodných povolání.
- Tyto nevyžadují žádnou zvláštní podnikatelskou licenci (živnostenský list).

3) Kombinace

* Přehled toho, co kam patří, k nalezení v Živnostenském zákoně.
→ OSVČ snadno a přehledně

NIK

Samostatně výdělečná Činnost

Paušální daň a daňový paušál

*OSVČ, která chce být poplatníkem v paušálním režimu, se může přihlásit k dobrovolnému NP OSVČ, a to buď společně s oznámením správci daně o vstupu do paušálního režimu na tomto tiskopise anebo kdykoliv během doby, po kterou je v paušálním režimu. Oznámit ukončení účasti na NP lze pouze prostřednictvím oznámení ČSSZ, nikoliv u orgánu FS (viz zde). Jestliže byla OSVČ účastna NP OSVČ již před vstupem do paušálního režimu, nic se na její účasti nemění a zůstává i nadále účastna NP OSVČ.

→ Více o paušální dani zde

! Paušální daň ≠ daňový paušál !

- Paušální daň je odvod státu, který v sobě zahrnuje platbu daně z příjmu, a také odvody sociálního a zdravotního pojištění od OSVČ (nezahrnuje nemocenské pojištění!).
- Živnostníci nemusí dále posílat daňové přiznání a přehledy o příjmech a výdajích zdravotní pojišťovně a ČSSZ.
- **Paušální daň je zcela dobrovolná a záleží na preferencích OSVČ.***
- Její nevýhoda je, že nelze uplatňovat žádné slevy na dani apod.
- Do režimu šlo vstoupit do 10. ledna 2025. Po tomto termínu se k ní mohou hlásit pouze ti, kteří teprve s podnikáním začínají, stávající podnikatelé zase až na rok 2026.
- Od roku 2023 tři pásma paušální daně (první pásmo pro rok 2025 měsíčně 8 716Kč).

NIK

Samostatně výdělečná Činnost

Jak si založit živnost?

1) Vyplňte Jednotný registrační formulář (JRF)

2) Zaplaťte poplatek 1 000 Kč

3) Připravte si doklady:

- občanský průkaz
- doklad o úhradě poplatku
- výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva nebo souhlas vlastníka nemovitosti (pouze pokud se místo podnikání ≠ adresa trvalého bydliště)
- u cizinců nutné doložit povolení k pobytu/přechodný pobyt

4) Podejte ohlášení:

- online (potřeba datová schránka / elektronický podpis)
- poštou
- osobně na kterémkoliv živnostenském úřadu nebo na Czech POINTu

5) Neprodleně informujte všechny úřady →

→ Které úřady kontaktovat při zahájení samostatně výdělečné činnosti?

	KDE	CO ŘEŠIT
Finanční úřad*	Dle místa trvalého bydliště	Daně, svobodné povolání
Česká správa sociálního zabezpečení	Dle místa trvalého bydliště	Důchodové pojištění Nemocenské pojištění
Zdravotní pojišťovna	Dle zdravotní pojišťovny	Zdravotní pojištění
Živnostenský úřad	Na téměř každém městském úřadě	Založení živnosti

Alternativně navštívit Jednotné kontaktní místo státní správy.

POZOR na podvodné výzvy k úhradě dalších poplatků za zveřejnění v registru živnostníků!

*→Přehledný popis, jak se nahlásit na Finančním úřadě a kdo se nahlašovat nemusí

Tři důležitá čísla

	Co to je?	Pozor!	Co když ho ztratím?
DIČ	CZ + rodné číslo	Po registraci na finančním úřadě má každý poplatník, nejen plátci DPH.	Zavolám na finanční úřad
IČO	Identifikace OSVČ s živnostenským listem		Najdu ho v online rejstříku https://www.rzp.cz/nahlizeni/
Variabilní symbol důchodového pojištění	Identifikace při komunikaci s ČSSZ	**Při změně místní příslušnosti se číslo mění.**	Zavolám na ČSSZ

Tři důležité povinnosti a termíny

	Kdy?	Jak?	Kam?
Daňové přiznání	1. dubna 2026 2. května 2026 1. července 2026	Papírově Elektronicky* Daňový poradce**	Finanční úřad
Přehledy pro ČSSZ a zdravotní pojišťovnu	Do 1 měsíce od podání daňového přiznání	Papírově Elektronicky	ČSSZ Zdravotní pojišťovna
Nedoplatky a zálohy:			
Daň z příjmů	Termín pro podání daňového přiznání	Převodem Složenkou Hotově	Čísla účtu vždy uvedena ve výzvách k platbě a na webu úřadů
Roční nedoplatek • sociální • zdravotní	Termín pro podání přehledu Do 8 dnů od termínu podání přehledu Poslední den v měsíci, za který se platí		
Měsíční zálohy • sociální • zdravotní	do konce měsíce za který se platí do 8. dne následujícího měsíce		

*Pokud máte datovou schránku, podáváte přiznání elektronicky.
**Pokud podává daňový poradce, tak informovat FÚ.

NIK

Na co si dát pozor?

Termíny

- Mohou se měnit i v průběhu roku.
- Při nedodržení odloženého termínu se sankce vyměřují již od původního termínu.

Výše minimálních záloh

- Každoročně se mění.
- Zdravotní pojištění: **novou výši platíme již od ledna.**
- Sociální pojištění: novou výši platíme v měsíci podání přehledu za předchozí rok.

Změny

- Jakékoliv naše změny vždy hlásíme co nejdříve.

NIK

Neplnění / plnění v nesprávné výši / nenahlášení změn je velmi tvrdě postihováno.

- ❗ **Ptát se**
- ❗ **Ověřovat**
- ❗ **Neignorovat výzvy**
- ❗ **Nechávat si písemně potvrzovat**

NIK

Daňové přiznání

- Dodržet termíny
- Formuláře daňového přiznání*
- **OSVČ povinně datové schránky =** již nemohou podávat v papírové podobě
- **Jak vypočítat výdaje?** (paušál, skutečnost)
- **Paušální daň ≠ daňový paušál**
- Do přiznání za rok 2025 příjmy za faktury vystavené v prosinci 2025 s termínem splatnosti v lednu 2026 se dávají pouze, pokud úhrada proběhla ještě do konce roku.
- Při příležitostném příjmu max. 50 000 Kč za rok není nutné podávat daňové přiznání.

→ interaktivní portál mojedaně

Nemocenské a zdravotní pojištění

Nemocenské pojištění	**Zdravotní pojištění**
Řeší ČSSZ	Řeší zdravotní pojišťovny
Povinné pro zaměstnance	Povinné pro zaměstnance
Dobrovolné pro OSVČ	Povinné pro OSVČ
Slouží k finančnímu zabezpečení osob v dočasné pracovní neschopnosti: nemocenská, peněžitá pomoc v mateřství, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství, otcovská, dlouhodobé ošetřovné	Slouží k úhradě zdravotní péče: lékařské ošetření, ambulantní či nemocniční léčba, pohotovostní a záchranná služba apod.

Sazba pojistného na nemocenské pojištění OSVČ pro rok 2025 činí 2,7 % vyměřovacího základu. Minimální měsíční vyměřovací základ pro pojistné na nemocenské pojištění činí 9 000 Kč a minimální platba pojistného je stanovena ve výši 243 Kč.

NIK

Nemocenské a zdravotní pojištění

- Komerční úrazové pojištění.
- Nemocenská zaměstnanec prvních 14 dnů platí zaměstnavatel, potom ČSSZ.
- Nevyplácení náhrady mzdy během prvních tří pracovních dnů dočasné pracovní neschopnosti (tzv. karenční doba), byla zrušena s účinností od 1. července 2019.
- **POZOR!** Zdravotní pojištění si musíme platit i jako osoba bez zdanitelných příjmů.
- **POZOR!** Při stěhování do zahraničí a přechodu pod zahraniční zdravotní pojištění, nezapomenout se odhlásit v ČR!

NIK

Osoby bez zdanitelných příjmů (OBZP)

- Režim u zdravotních pojišťoven
- Všechny osoby bez zdanitelných příjmů si musí zdravotní pojištění samy platit
- Měsíční částka zdravotního pojištění u OBZP činí 13,5 % z minimální mzdy (rok 2025 - 2808 Kč/měsíc)
- OBZP je každý občan, který není u své zdravotní pojišťovny veden jako zaměstnanec, OSVČ nebo státní pojištěnec (např. student, penzista, příjemce rodičovského příspěvku, občan v evidenci na Úřadu práce, příjemce předdůchodu)*.
- Pojištění se platí vždy do 8. dne následujícího měsíce. Neplacení je sankciováno. Penále činí 0,05 % denně za každý den prodlení.

*v praxi např. ženy v domácnosti, které nepečují o jedno dítě do 7 let nebo o dvě děti do 15 let, studenti starší 26 let (mimo doktorandů), občané vyřazení z evidence na Úřadu práce, lidé nesplňující podmínku státního pojištěnce mající pouze příjmy z pronájmu či kapitálového majetku nebo lidé pracující pouze na pracovní dohody s měsíční odměnou **nezakládající účast na nemocenském pojištění**.

→ Více k OBZP např. zde

Mateřská / rodičovská / otcovská

	Mateřská = peněžitá pomoc v mateřství	**Rodičovská = rodičovský příspěvek**	**Otcovská = otcovská poporodní péče**
Druh dávky	Nemocenská	Sociální	Nemocenská
Řeší	ČSSZ	MPSV – Úřad práce	ČSSZ
Nárok	Pouze plátci nemocenského pojištění	Všichni	Pouze plátci nemocenského pojištění
Délka	28 týdnů (cca 6 měsíců)	Max. 3 roky, nebo vyčerpání limitu	14 dnů
Nástup	8–6 týdnů před očekávaným dnem porodu	Po narození dítěte, nebo po skončení mateřské	V průběhu 6 týdnu od narození
Celková částka	Pro každého rozdílná dle výše příjmů	Pro všechny stejná 350 000 Kč	Pro každého rozdílná dle výše příjmů

Mateřská a rodičovská

Mateřská

Nemá nárok:

- Student v době studia*
- Nezaměstnaný
- Zaměstnanec na DPP do 11 500 Kč
- OSVČ neplatící nemocenské pojištění ⟶
- **Ten, kdo nepodá žádost**

Práce během čerpání:

- Zaměstnanec: pouze pokud jde o jiné zaměstnání, než ze kterého se jim tato dávka vyplácí
- OSVČ: pouze v zastoupení, ne osobně

*zaměstnaný absolvent nárok má

Rodičovská

Nemá nárok:

- Osoba bez trvalého pobytu či bydliště na území ČR
- Osoba čerpající příspěvek v jiném státě
- **Ten, kdo nepodá žádost**

Práce během čerpání:

- Je možná bez omezení
- Po dobu práce nebo studia však musí být zajištěna péče o dítě jinou zletilou osobou

NIK

Kdy vzniká nárok na mateřskou samostatně výdělečné činnosti?

- Bez placení dobrovolné nemocenské nevzniká u OSVČ nárok na mateřskou, proto:
  - OSVČ musí být nemocensky **pojištěna alespoň po dobu 270 kalendářních dní během posledních dvou let**, aby vznikl nárok na mateřskou.
  - **180 dní před nástupem na mateřskou** navíc musí z**álohy odvádět pravidelně každý měsíc**.
- Nastoupit na mateřskou může otec až od začátku sedmého týdne po porodu – tedy po skončení šestinedělí, a zůstat na ní může nejdéle 22 týdnů.
- Oba rodiče spolu navíc musejí uzavřít **písemnou dohodu**, která otcův úmysl jasně dokládá. Aby byl dokument platný, musí obsahovat den, jehož počátkem bude otec o dítě pečovat, datum porodu a podpis matky, který musí být úředně ověřen.*

→ průvodce ČSSZ
→ průvodce Aperio
* K dohodě je nutné připojit ještě žádost o peněžitou pomoc v mateřství při převzetí dítěte do péče

NIK

Smlouvy:
Typy smluv

- O dílo;
- O vytvoření uměleckého výkonu;
- O spolupráci;
- Příkazní smlouva
- …

vs. DPP, DPČ, pracovní smlouva

! nejde o název smlouvy, ale o její obsah!

NIK

Smlouvy:
Minimální náležitosti

- Identifikace smluvních stran
- Specifikace předmětu
- Stanovení ceny
- (Stanovení způsobu úhrady)
- Trvání smlouvy
- Podpisy
- (Šíře licence)
  - Výhradní
  - Nevýhradní
  - Časový úsek

NIK

Minimální náležitosti faktur

- Název firmy, Sídlo, IČO
  U plátců DPH navíc – DIČ, evidenční číslo dokladu, DUZP, základ daně, sazbu a výši daně
- Označení účetního dokladu
  → označení „Faktura“ (pojem „Daňový doklad” by neplátce DPH uvádět neměl, týká se pouze plátců DPH)
- Obsah účetního případu a jeho účastníky
  → dodavatel, odběratel, položky faktury
- Peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství
- Okamžik vyhotovení účetního dokladu → datum vystavení
- Okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem vystavení

NIK

Minimální náležitosti faktur

- **Živnostníci** musí (Občanský zákoník § 435 odstavec 1) mít na faktuře větu ve stylu ***„Fyzická osoba zapsaná v živnostenském rejstříku“***. Nemusí tam být uvedeny další podrobnosti.
- **Obchodní společnosti** musí uvádět podrobnější zmínku ve stylu ***„Společnost zapsána do obchodního rejstříku u Městského soudu v …město…, oddíl X, vložka 123456.“***

NIK

Online nástroje pro komunikaci se státem

- Pokud je člověk fyzická osoba i podnikatel, datovky by měl mít správně dvě (fyzická a právnická osoba).
- Nástroje online komunikace se státem mají často problémy s Mac OS, vše řešeno jen pro Windows.

- Datová schránka / www.mojedatovaschranka.cz
- E-identita / www.eidentita.cz
- Elektronický podpis
- Mojedaně.cz / www.mojedane.cz
- Czech POINT
- E-podatelna ČSSZ / www.eportal.cssz.cz
- Aplikace zdravotních pojišťoven

NIK

Online zdroje informací

Obecné

- Weby ministerstev
  MKČR, MFČR, MPSV, MZV, MZČR, MPO
- Finanční správa / daně
- ČSSZ / důchodové a nemocenské pojištění
- Weby zdravotních pojišťoven
  celkem 7, seznam na MZV
- Portál občana
  doklady, řidičské body, katastr nemovitostí, živnostenská oprávnění, zdravotní dokumentace
- Zákony pro lidi
  online sbírka zákonů ČR v aktuálním znění
- Ares, Justice, Solus
  registr ekonomických subjektů, veřejné rejstříky, registr dlužníků
- Průvodce pro OSVČ

Culturenet

AKTUALITY GRANTY PROFESNÍ SÍTĚ KNIHOVNA O NÁS

Informační síť a navigace pro profesionály v kultuře

Přečtěte si o nás více

Aktuality

Neplavte v kultuře! Váš každodenní přehled.

Všechny | Příležitosti | Práce | Akce | Stalo se | Publikace | Granty a stipendia | Rezidence | Ukrajina

Servisní organizace (nejen) **v kultuře**

Práce v kultuře přináší mnohá úskalí. Někdy ale postačí ta správná konzultace. Víte, kdy a kam se obrátit? Poradíme vám.

Akademie IDU	**akademie.idu.cz**	Pořádá vzdělávací kurzy pro ředitele kulturních organizací v oblasti strategického řízení a leadershipu
Aperio	**aperio.cz**	Bezplatná poradna pro všechny rodiče, kteří hledají psychologickou či právní pomoc, podpůrné programy pro sólo rodiče a rozcházející se rodiče
ART GATE	**art-gate.cz**	Vzdělává technický a produkční personál v živé kultuře mimo akademickou půdu a hájí zájmy těchto profesí
CzechMobility.Info	**czechmobility.info**	Pomáhá profesionálům v kultuře v otázkách pracovně-právních, daňových a v problematice mezinárodní spolupráce
Fair Art	**fairart.cz**	Právní poradna a vzdělávání umělců a organizací z oblasti výtvarného umění
Institut světelného designu	**svetelnydesign.cz**	Edukativní činnost a konzultace v oboru světelného designu

NIK

Online zdroje informací

Kultura

- CzechMobility.Info
  český informační portál pro uměleckou mobilitu
- Culturenet
  aktuality, nabídky práce, akce, adresář, publikace
- Fair Art
  právní pomoc pro výtvarníky
- On the Move
  mezinárodní síť pro podporu umělecké mobility
- Nová síť
  servisní organizace pro živé umění
- Databáze tance
  manuál tanečníka a další informace

barbora.novotna@nipk.cz
martina.hajkova@nipk.cz
eli.havla@nipk.cz

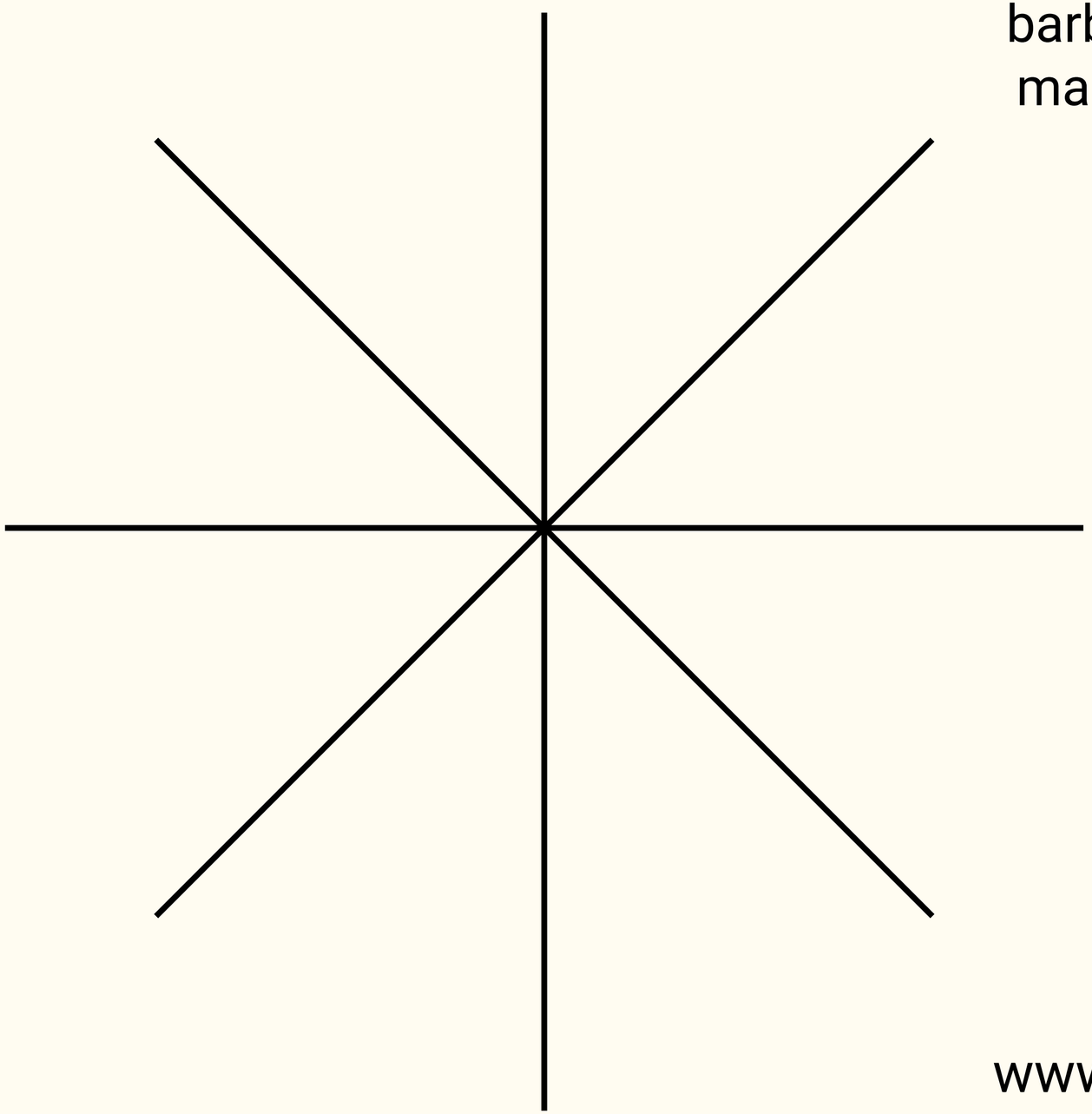

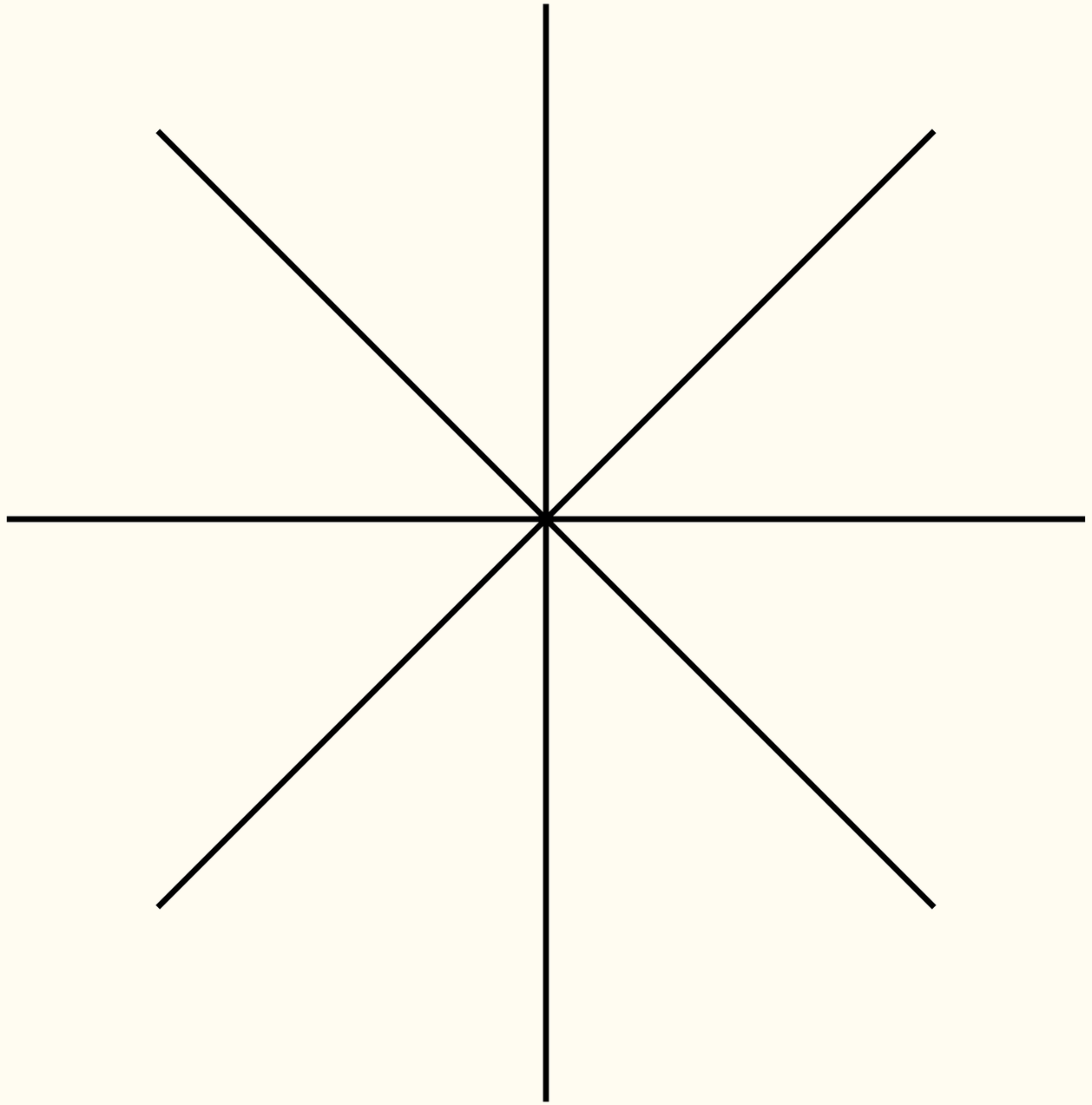

www.nipk.cz